LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
N U T A R I M A S

DĖL LIETUVOS KULTŪROS POLITIKOS KAITOS GAIRIŲ PATVIRTINIMO

2010 m. birželio 30 d. Nr. XI-977
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad kultūra yra valstybės pamatas, kad kultūra ir kūrybiškumas yra svarbiausi Lietuvos ištekliai ir kultūros padėtis Lietuvoje reikalauja kritinio požiūrio, dėmesio ir teigiamų pokyčių, taip pat į būtinybę išsaugoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir suteikti kultūrai prioritetinės valstybės remiamos srities statusą, n u t a r i a :

1 straipsnis.
Patvirtinti Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires (pridedama).

2 straipsnis.
Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei parengti ir patvirtinti Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo priemonių planą iki 2010 m. gruodžio 1 d.

3 straipsnis.
Nutarimas įsigalioja nuo priėmimo.

SEIMO PIRMININKĖ IRENA DEGUTIENĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Seimo
2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977

LIETUVOS KULTŪROS POLITIKOS KAITOS GAIRĖS

Lietuvos kultūros politikos kaitos tikslas – atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, kuris padėtų atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą.

Šiam tikslui įgyvendinti numatomos šios Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės:

1) įtvirtinti kultūrą kaip strateginę valstybės raidos kryptį, teikiant prioritetą kultūros politikai;

2) reformuoti ir demokratizuoti kultūros valdymą, plėtojant kultūros savireguliaciją;

3) gerinti esamą kultūros sistemos finansavimą, užtikrinant kultūros sektoriaus uždirbtų pinigų grąžą kultūrai;

4) užtikrinti autorių teisių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsaugą, didinti Lietuvos kūrėjų intelektinį kapitalą ir juo pagrįstą kūrybinių industrijų konkurencingumą;

5) ugdyti kultūrines žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą jo gyvenimą;

6) formuoti bendrą integralios paveldo apsaugos politiką;

7) užtikrinti Lietuvos darnų vystymąsi, derinant paveldosaugos ir aplinkosaugos tikslus su urbanistine plėtra ir erdviniu planavimu;

8) didinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje;

9) plėsti Lietuvos kultūrinę erdvę, vienijant Lietuvos atstovus pasaulyje;

10) konceptualiai, kryptingai siekiant ilgalaikių tikslų, skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje.

1. Įtvirtinti kultūrą kaip strateginę valstybės raidos kryptį, teikiant prioritetą kultūros politikai

Lietuvos visuomenės kūrybiniai gebėjimai – tai pagrindiniai jos tvarumo ir konkurencingumo ištekliai. Kultūra ir kūrybingumas – tai demokratijos ir laisvos asmenybės saviraiškos prielaida. Kūrybingumas užtikrina visuomenės gebėjimus išsaugoti ir perduoti tradicijas, gebėjimus atnaujinti savo institucijas, diegti naujoves, prisitaikyti prie naujų aplinkybių. Kultūra ir menas nuo mažens ugdo asmenybės iniciatyvumą, saviraišką, pasitikėjimą savimi, sintetinį mąstymą, emocinį intelektą. Kultūra ir menas formuoja kūrybiškumui palankią aplinką, skatina pilietiškumą, toleranciją, gerus socialinius santykius, intelektine nuosavybe pagrįstos kūrybos ir žinių ekonomikos plėtrą. Menas ir kultūros paveldas teikia visuomenei vertingų kūrybos pavyzdžių, moko juos vertinti, ugdo meninį skonį, skatina visuomenę prasmingai gyventi, ugdo jos teigiamas emocijas ir didina pasitenkinimo jausmą.

Šiuo metu kultūra ir menas, taip pat su kultūra susiję ekonomikos, socialinės sanglaudos, darnios aplinkos aspektai, nėra valstybės politikos prioritetinė sritis. Tai rodo kultūros finansavimas valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšomis, menkas kultūros vaidmuo įgyvendinant įvairius sektorius jungiančias iniciatyvas. Institucijos nepakankamai bendradarbiauja plėtodamos kultūrinį švietimą, kūrybines industrijas, kurdamos darnią aplinką, didindamos socialinę sanglaudą. Kultūros politika yra atskirta ir nuo kitų sričių.

Būtina:

1) numatant ilgalaikę Lietuvos strategiją kultūrą laikyti strategine valstybės raidos kryptimi;

2) kultūros politiką susieti su kitomis valstybės politikos sritimis ir sukurti veiksmingą institucijų bendradarbiavimo modelį. Suteikti platesnius įgaliojimus Kultūros ministerijai vykdant įvairius sektorius jungiančią politiką kartu su kitomis ministerijomis (švietimo ir kultūros, ūkio ir kultūros, aplinkos, urbanistikos ir paveldo, finansų ir kultūros, socialinių

reikalų ir kultūros, tarptautinių santykių ir kultūros).

2. Reformuoti ir demokratizuoti kultūros valdymą, plėtojant kultūros savireguliaciją

Per pastaruosius 20 metų viešojo administravimo institucijos Lietuvoje sparčiai keitėsi, bet tai labai mažai veikė Kultūros ministerijos administracinę struktūrą, kultūros politikos formavimą ir įgyvendinimą. Dabartinė Kultūros ministerijos struktūra trukdo įvertinti įvairių kuruojamų sričių specifiką, ypač kai kurių iš jų tarpdisciplininį pobūdį, savitą santykį su visuomene ir kitomis valstybės politikos sritimis. Šiuo metu taikomas kultūros politikos formavimas ir įgyvendinimas yra neefektyvus, neleidžia tinkamai reaguoti į iššūkius ir užtikrinti kultūros procesų tęstinumo ir atsinaujinimo.

Lietuvoje iš esmės nebuvo pakeistas iš sovietinių laikų paveldėtas kultūros įgyvendinimo modelis ir jos institucinis pobūdis, neužtikrinta kultūros savireguliacija. Sustiprėjusi valstybinės kultūros įgyvendinimo politikos ir visuomenės kultūrinių interesų priešprieša nesukūrė saugios, sveikos konkurencinės aplinkos, sudarančios sąlygas kultūrinėms iniciatyvoms, ir netgi priešingai – susilpnino pasitikėjimą valstybės vaidmeniu puoselėjant kultūrą, iškėlė daug klausimų dėl valstybės lėšų panaudojimo kultūros politikai įgyvendinti efektyvumo ir skaidrumo.

Labai stinga kultūros procesų analizės ir jų stebėsenos, poveikio vertinimo, todėl jie nėra efektyviai valdomi.

Būtina:

1) demokratizuoti kultūros politikos modelį – atskirti politikos formavimą ir įgyvendinimą, Mokslo tarybos pavyzdžiu įsteigiant Kultūros tarybą;

2) optimizuoti kultūros įstaigų tinklus ir modernizuoti kultūros infrastruktūrą, kad jos finansavimas būtų efektyvesnis;

3) sukurti nuolatinę kultūros procesų stebėsenos, analizės, poveikio vertinimo ir strateginio planavimo sistemą, skatinti kultūros procesų mokslinius tyrimus.

3. Gerinti esamą kultūros sistemos finansavimą, užtikrinant kultūros sektoriaus uždirbtų pinigų grąžą kultūrai

Šiuo metu nėra išsamaus Lietuvos kūrybos ekonomikos vertinimo, tačiau, statistiniais duomenimis, Lietuvos kūrybinis sektorius sukuria apie 5 procentus šalies bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP). Tai rodo, kad dabartinis kultūros srities finansavimas yra netinkamas ir neteisingas, nes kultūrai skiriamos lėšos neadekvačios jos sukuriamai pridėtinei vertei.

Būtina:

1) skiriamas kultūrai valstybės biudžeto lėšas laikyti ilgalaike investicija į šalies socialinę sanglaudą ir kultūra grįstos ekonomikos plėtrą;

2) atsisakyti požiūrio į kultūrą kaip į išlaikytinę, o jai skiriamas valstybės biudžeto lėšas laikyti ilgalaike investicija;

3) sukurti kultūros ekonomikos indėlio į BVP skaičiavimo metodiką;

4) siekti, kad iki 2020 metų į kultūrą ir kūrybos ekonomiką valstybė investuotų adekvačiai kultūros indėliui į valstybės pažangą ir šios srities sukuriamo BVP daliai.

4. Užtikrinti autorių teisių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsaugą, didinti Lietuvos kūrėjų intelektinį kapitalą ir juo pagrįstą kūrybinių industrijų konkurencingumą

Dabartine kultūros politika pirmiausia siekiama išlaikyti esamą institucijų struktūrą. Kuriantis žmogus Lietuvoje nėra pagrindinis kultūros politikos adresatas, todėl iki šiol nėra sukurta veiksmingų mechanizmų, kurie užtikrintų palankias kūrėjų profesinės veiklos sąlygas ir įtvirtintų jų statusą visuomenėje. Lietuvoje veikianti autorių ir gretutinių teisių apsaugos sistema dar negarantuoja pakankamos autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos, ne visada užkertamas

kelias nelegaliems intelektinės nuosavybės naudojimo būdams, visuomenė nepakankamai suvokia autorių teisių apsaugos svarbą. Tik valstybėje, kurioje garantuojama tinkama intelektinės nuosavybės apsauga, gali klestėti kultūra, kūrėjai jaučiasi įvertinti ir turi motyvaciją kurti, o kūrybinių industrijų atstovai gali drąsiai investuoti į kūrybos produktų kūrimą ir konkuruoti pasaulio rinkose. Autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga turi tapti kūrėjų ir visuomenės civilizuotų santykių pagrindu, tik tada intelektinė nuosavybė taps Lietuvos kūrybinių industrijų konkurencingumo garantu. Todėl Lietuvoje turi būti užtikrinta Europos Sąjungos teisės aktus ir Lietuvos Respublikos pasirašytas tarptautines sutartis atitinkanti autorių teisių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsauga.

Pirmiau išvardyti mechanizmai, taip pat visuomenės kultūrinės kompetencijos ir kūrybinių gebėjimų ugdymas visą gyvenimą, skatina nuolatinį visuomenės kūrybingumo ugdymą ir atsinaujinimą.

Kūrybingumas – tai vienas labiausiai vertintinų asmens gebėjimų. Meninė kūryba įvairiais būdais praturtina asmens ir visuomenės gyvenimą, tai yra esminė visos žmonijos bendrakultūrinio pagrindo dalis. Kūrybos laisvė – tai viena pamatinių asmens teisių, kūrybos produktų sklaida – tai kultūros įvairovės ir atvirumo pagrindas. Kūrybingumas ir novatoriškumas – tai modernios visuomenės ir valstybės pažangos veiksnys, svarbiausias kultūros ekonomikos išteklius.

Globalizacija yra tiesiogiai susijusi su Lietuvos kūrybinių industrijų gebėjimu konkuruoti pasaulio rinkose, laimėti šioje konkurencinėje kovoje, sulaukti naujų investicijų į įvairių sričių kūrybines industrijas. Todėl kultūros politika neturi ignoruoti tarptautinių ekonominių santykių.

Būtina:

1) kultūros politikoje deramą dėmesį skirti intelektinei nuosavybei, užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų ir Lietuvos Respublikos pasirašytų tarptautinių sutarčių reikalavimus atitinkančią autorių teisių ir gretutinių teisių aukšto lygio apsaugą, skatinant žinių visuomenės ir naujų technologijų plėtrą, atitinkamai plėsti ir tobulinti autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą, kartu sudaryti visuomenei galimybes teisėtai naudotis autorių teisių saugomais kūriniais bibliotekose;

2) remiant kūrybą ir kūrybingumą:

– sudaryti tinkamas sąlygas profesionalių menininkų kūrybai;

– remti aukštos vertės žiniomis ir kūrybiniais gebėjimais grindžiamą profesionalių menininkų veiklą;

– užtikrinti deramą profesionalios kūrybos sklaidą Lietuvoje ir užsienyje;

– stiprinti meno poveikį visuomenei, kuriant kultūros bendradarbiavimo su kitais sektoriais modelius;

3) skatinant meninės kūrybos įvairovę ir kultūros sektoriaus nepriklausomumą:

– pirmenybę teikti turinio kokybei;

– efektyviau plėtoti į kokybę orientuotą kultūros institucijų veiklą;

4) sudaryti palankias sąlygas Lietuvos kūrybinių industrijų plėtrai šalyje ir sėkmingai konkurencijai užsienyje.

5. Ugdyti kultūrines žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą jo gyvenimą

Kultūrą ir kūrybingumą suvokiant kaip išteklius, ryškėja aktyviai kuriančio ir dalyvaujančio kultūriniame gyvenime asmens svarba. Todėl būtina ne tik tenkinti visuomenės kultūrinius poreikius, bet ir nuo mažens ugdyti žmogaus gebėjimus dalyvauti kultūriniame gyvenime, kritiškai vertinti, priimti ir kūrybiškai panaudoti informaciją. Kita vertus, kuriant palankias sąlygas, būtina ne tik ugdyti šiuos gebėjimus, bet ir užtikrinti kuo platesnį kultūros prieinamumą ir sklaidą viešojoje informacinėje erdvėje.

Žinių visuomenei, kaip ir kūrybos visuomenei, reikia žmonių, turinčių puikią vaizduotę, išlavintą kritinį mąstymą, intuiciją, logiką ir estetikos pojūtį. Be to, jauni žmonės, nejaučiantys sąsajų su savo kultūrinėmis tradicijomis, rizikuoja prarasti tapatumą su savo bendruomene, aplinka, tauta ir net savo pačių tapatumą.

Viešosios bibliotekos sudaro sąlygas žmogui plėtoti prasmingo ir laimingesnio gyvenimo perspektyvas – atnaujinti žinias, mėgautis literatūra, domėtis istorija ir naujovėmis, siekti geresnės karjeros, integruotis į bendruomenę, priimti savarankiškus sprendimus ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Biblioteka yra bazinė išsilavinusios ir kūrybingos visuomenės institucija, suteikianti visuomenės nariams nemokamą prieigą prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės bei naujų informacinių technologijų ir veikianti kaip atsvara komercinei pasiūlai ir vartotojiškos visuomenės vertybių propagandai. Bibliotekos išplečia ir papildo mokyklų ir švietimo sistemos veiklą.

Mokyklos, bibliotekos, muziejai ir kita visą gyvenimą supanti švietimo aplinka kiekvienam Lietuvos gyventojui turi suteikti galimybių atsiskleisti ir dalyvauti kultūriniame gyvenime, gilinti savo kultūrines žinias, ugdyti savo kūrybiškumą ir taikyti jį kasdieniame gyvenime. Kultūra ir švietimas, papildydami vienas kitą, kuria palankias sąlygas visapusiškai, kūrybingai, sugebančiai sėkmingai prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių asmenybei lavintis ir tobulėti visą gyvenimą.

Viena esminių kultūros ir meno institucijų funkcijų yra skleisti kultūrą, kurti patrauklią, pažinimo džiaugsmą teikiančią aplinką, kultūriškai šviesti visuomenę, ugdyti Lietuvos gyventojų pasitikėjimą savimi, skatinti didžiuotis savo šalies kultūros paveldu, gyvąja etninės kultūros tradicija ir kūryba.

Būtina:

1) visoje šalyje organizuoti išsamų ir kokybišką formalųjį ir neformalųjį meninį ugdymą;

2) formaliojo švietimo sistemoje svarbią vietą skirti kultūriniam švietimui ir visose ugdymo programose skatinti kūrybiškumą;

3) nuosekliai rengti aukštos kvalifikacijos kultūros ir meno pedagogus bei profesionalius kultūros vadybininkus;

4) kaupti ir dokumentuoti šalies kūrybos produktus, sudaryti sąlygas juos pažinti ir jiems plisti;

5) plėtoti visuomenės kultūrinį švietimą ir kūrybiškumą ir nustatyti, kad kiekvienas valstybės remiamas kultūros projektas privalo turėti ir edukacinį komponentą;

6) puoselėti vaikų ir jaunimo kultūrą;

7) stiprinti kultūrinį švietimą visuomenės informavimo priemonėse;

8) padaryti viešąją erdvę ir bendrą kultūros lauką palankesnius lituanistiniam ugdymui.

6. Formuoti bendrą integralios paveldo apsaugos politiką

Kultūros paveldas – tai neatskiriama šalies ir jos piliečių tapatumo dalis, vienas svarbiausių valstybės nacionalinio saugumo garantų. Kultūros paveldas plačiąja prasme suprantamas kaip materialusis – jį sudaro kilnojamosios ir nekilnojamosios vertybės, ir nematerialusis – jo esmė yra iš kartos į kartą perduodamos tradicijos, žinios ir gebėjimai, kultūrinis istorinis kraštovaizdis, atspindintis žmogaus sambūvį su aplinka. Paveldo išsaugojimas ir panauda šiuolaikinės visuomenės poreikiams, akademiniai tyrimai, paveldo atskleidimas ir įvertinimas, jo prieinamumas, svarbaus Lietuvai paveldo užsienyje nustatymas – visa tai yra neatskiriama valstybės kultūros politikos dalis. Tokia politika užtikrina nacionalinės kultūros gyvybingumą, saugumą, telkia visuomenę, suteikia jai bendrų vertybių, bendrų tapatumo atpažinimo bruožų, apibrėžia šiuolaikinio gyvenimo sąlygas ir skatina kūrybą. Paveldas – tai svarbi, pridėtinę vertę kurianti ūkio dalis, kurią tvarkant ir naudojant turi būti išsaugotos visos paveldo vertės ir nepažeistos ateinančių kartų teisės.

Valstybinė paveldosauga, grindžiama holistiniais, aplinkosaugos, socialinės integracijos ir prevencinės paveldosaugos principais, turi padėti išsaugoti materialųjį paveldą ir deramai perduoti ateities kartoms tradicijas, saviraiškos būdus, vertybes, tapti harmoningos aplinkos ir tolygaus vystymosi garantu.

Būtina:

1) plėtoti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo fundamentinius ir taikomuosius

mokslinius tyrimus integruojant paveldosaugos, mokslo ir studijų institucijų potencialą;

2) atlikti kompleksinę sistemos analizę ir, įvertinus kultūros paveldo išsaugojimo priemonių efektyvumą ir rezultatyvumą, pertvarkyti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo sektoriaus finansavimo principus, tobulinti teisinę bazę;

3) tinkamai kaupti, tvarkyti (konservuoti, restauruoti, taikyti kitas reikalingas priemones) ir naudoti paveldą jį tausojant ir taip išsaugant ateities kartoms;

4) sudaryti sąlygas visuomenei dalyvauti paveldosaugos procesuose ir užtikrinti deramą informacijos apie paveldą sklaidą.

7. Užtikrinti darnų vystymąsi, derinant paveldosaugos ir aplinkosaugos tikslus su urbanistine plėtra ir erdviniu planavimu

Lietuvos darnus vystymasis suprantamas pernelyg siaurai ir nesudaro tinkamų sąlygų su paveldosaugos ir aplinkosaugos tikslais suderintai urbanistinei plėtrai ir erdviniam planavimui. Lietuvos darniam vystymuisi būtinas racionalus ir pagrįstas paveldosaugos, aplinkosaugos ir urbanistikos specialistų dialogas. Todėl būtina didinti kultūros ir švietimo svarbą Lietuvos darnaus vystymosi politikoje.

8. Didinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje

Vis dar didėjantis kultūros atotrūkis tarp centro ir periferijos menkina visos Lietuvos kultūros vertę, neužtikrina gyvenimo kokybės, didina gyventojų socialinę atskirtį. Kultūros prieinamumo ir kultūrinio gyventojų aktyvumo netolygumai yra tiesiogiai susiję su socialinės sanglaudos stoka ir gyvenimo kokybės lygio skirtumais, todėl tolygi kultūros sklaida, jos prieinamumas visoje šalies teritorijoje, tinklinė kultūros plėtra yra svarbi gyvenimo kokybės visoje šalyje sąlyga.

Šiuolaikinio žmogaus gerovė priklauso ir nuo jo gebėjimo suvokti vykstančius procesus, prisitaikyti prie šiuolaikinio gyvenimo pokyčių. Viena esminių kultūros paskirčių yra gyvenimą įprasminančių simbolių kūrimas, puoselėjimas, aiškinimas, saugojimas. Švietimas ir kultūra plėtoja žmogaus gyvenimo prasmių suvokimą, prasmių, pasakojimų, vaizdų, garsų lauką, be kurių žmogaus gyvenimas nuskurstų, taptų beprasmis, niūrus. Kultūra formuoja ir turtina žmogaus asmenybę. Tikslingai formuojama ir įgyvendinama kultūros politika didina Lietuvos žmonių gerovę ir gyvenimo džiaugsmo pojūtį.

Kultūra, gerindama visų Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę ir keisdama vertybių sistemą, daro šalį patrauklesnę, ugdo gyventojų kultūrinę savimonę.

Būtina:

1) formuoti bendrą ūkio ir kultūros politiką ir įgyvendinti ją regionuose, parengus Kultūros tarybos administruojamą regionų kultūros plėtros programą;

2) spartinti tolygią kultūros sklaidą ir kūrybiškumą regionuose – gerinti kultūros prieinamumą, plėsti modernių kultūros formų įvairovę, pasitelkus švietimą stiprinti kultūros poreikį;

3) skatinti kultūra grįstos ekonomikos plėtrą regionuose, stiprinti regionų savitumą ir kūrybingai jį panaudoti;

4) sudaryti palankias sąlygas vietos bendruomenių meninei saviraiškai, skatinti kultūrinį gyvenimą ir naujas žmonių bendravimo formas, ugdyti socialinius ir pilietinius jų gebėjimus;

5) sudaryti tinkamas sąlygas kūrybiškumui ir novatoriškumui plėtoti regionuose;

6) sudaryti palankias sąlygas plėtoti visų meno šakų ir žanrų mėgėjų meno veiklą, kaip būdą nacionaliniam kultūros paveldui išsaugoti, dainų švenčių tradicijoms ir regionų kultūrai plėtoti, ir siekti įtraukti į ją daugiau bendruomenių, kolektyvų, individų.

9. Plėsti Lietuvos kultūrinę erdvę, vienijant Lietuvos atstovus pasaulyje

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtina prigimtinė žmogaus ir lietuvių tautos teisė laisvai gyventi ir kurti savo tėvų ir protėvių žemėje – nepriklausomoje Lietuvos valstybėje. Siekdami žmogaus ir tautos laisvės savarankiškai kurti savo gyvenimą, prieš 20 metų

susitelkę Lietuvos žmonės taikiu būdu atkūrė Lietuvos valstybę. Pirmųjų Lietuvos kultūros kongresų metu išryškėjęs poreikis reformuoti kultūros politiką buvo neatsiejamas nuo tikėjimo dvasiniu Lietuvos atgimimu, pagrįstu iš ilgametės priespaudos išlaisvintu tautos etnosu, ilgaamžėmis tautinės lietuvių kultūros tradicijomis, kultūriniu, dvasiniu ir moraliniu tautos tapatybės branduoliu.

Vis dėlto sėkmingą integraciją į Europos Sąjungą lydinti didelė emigracijos banga rodo susilpnėjusį Lietuvos žmonių kultūrinį bendrumą, priklausomybę Lietuvos kultūros erdvei, stiprėjantį norą pasinaudoti judėjimo laisve ir siekti asmeninės materialinės naudos, naujų potyrių. Emigracija taip pat netiesiogiai rodo sumažėjusį Lietuvos kultūros prestižą ir susilpnėjusią motyvaciją tapatintis su Lietuvos kultūra. Globaliu reiškiniu tapęs žmonių judumas kelia naujų iššūkių Lietuvos kultūros politikai, skatina keisti požiūrį į visuomenės, bendruomenių ir joms atstovaujančių individų tapatybes, kitaip aiškinti lietuvybės sampratą, pakeičiant su tam tikra teritorija siejamą tapatybės idėją dinamiška, tinkline, atvira šiuolaikinės visuomenės procesams tapatybe. Atitinkamai kultūros politika turėtų būti siejama ne tik su dabartine Lietuvos teritorija, bet ir aprėpti visą emigracijos tinklą, kuriant ir palaikant juos jungiančią Lietuvos kultūros erdvę.

Būtina:

1) užtikrinti lietuvių kalbos gyvybingumą;

2) kultūros politiką sieti ne tik su dabartine Lietuvos teritorija, bet aprėpti visą emigracijos tinklą, pagal galimybes sudaryti sąlygas kurti, skleisti kūrybos rezultatus ir tenkinti kultūros poreikius;

3) sudaryti palankias sąlygas migrantams dalyvauti Lietuvos kultūros procesuose;

4) rūpintis Lietuvos kultūros paveldu užsienyje.

10. Konceptualiai, kryptingai siekiant ilgalaikių tikslų, skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje

Dabartinė Lietuvos kultūros sklaida užsienyje yra fragmentiška, ji neturi aiškių krypčių ir tikslų, užtikrinančių suderintą, nusistatytais prioritetais pagrįstą, į rezultatus orientuotą Lietuvos kultūros sklaidą.

Kultūrų dialogas rodo šalies politinį, ekonominį stabilumą, leidžia pažinti jos gyventojų vertybes, gyvenimo būdą, kūrybingumą ir išprusimą, skatina idėjų ir informacijos mainus, ugdo kitų kultūrų savitumo suvokimą. Tiesioginiai kultūrų mainai ir bendradarbiavimas stiprina abipusį supratimą, atvirumą, pasitikėjimą šalimi ir jos žmonėmis.

Kryptinga Lietuvos kultūros sklaida užsienyje siekiama ilgalaikių pageidautinų rezultatų: didinti kultūros atvirumą, stiprinti politinius ir ekonominius ryšius, gerinti Lietuvos įvaizdį.

Būtina:

1) suformuluoti aiškias ilgalaikes kultūros sklaidos užsienyje kryptis;

2) sukurti veiksmingą kultūros sklaidos užsienyje koordinavimo sistemą;

3) suaktyvinti tarptautinį menininkų ir kultūros institucijų bendradarbiavimą, sudarant sąlygas jam toliau plėtotis;

4) išryškinti, stebėti ir atnaujinti Lietuvos kultūros politikos sąsajas su Europos ir pasaulio valstybių kultūros politika.

11. Pagrindiniai siekiniai

Plėtojant Lietuvos kultūrą, būtina:

1) parengti ilgalaikę valstybės pažangos strategiją;

2) numatyti kultūros veiksmų programos parengimą, įgyvendinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos Lietuvai 2014–2030 metais perspektyvą;

3) sukurti veiksmingą tarpinstitucinio bendradarbiavimo modelį;

4) parengti teisės aktus, būtinus Kultūros tarybai įkurti iki 2012 m. sausio 1 d.;

5) parengti teisės aktus, skatinančius kultūros rėmimą;

6) patobulinti autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos sistemos modelį, siekiant, kad autorių teisių ir gretutinių teisių turėtojų gaunama nauda pasiektų Europos Sąjungos vidurkį;

7) siekti, kad visuomenės dalyvavimas kultūrinėje veikloje iki 2015 metų atitiktų Europos Sąjungos vidurkį;

8) parengti Valstybinę kultūros paveldo apsaugos strategiją;

9) iki 2011 m. gruodžio 1 d. parengti regionų kultūrinės plėtros programą;

10) bendradarbiaujant su Švietimo ir mokslo ministerija parengti regionų kultūrinio švietimo ir suaugusiųjų kultūrinio užimtumo programą;

11) parengti kultūrinių industrijų plėtros regionuose programą;

12) sukurti emigrantų įtraukimo į Lietuvos kultūros procesus modelį ir tobulinti teisinę bazę;

13) sukurti Lietuvos kultūros paveldo užsienyje saugos ir priežiūros programą;

14) sukurti aiškias ilgalaikes Lietuvos kultūros sklaidos užsienyje kryptis ir koordinavimo sistemą;

15) parengti kitus teisės aktus, būtinus Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėms įgyvendinti.

12. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimas

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, remdamasi šiomis kaitos gairėmis ir bendradarbiaudama su visuomenės interesų grupėmis, parengia Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo priemonių planą, pagrįstą finansiniais valstybės įsipareigojimais – ilgalaikiu kultūros finansavimo, investicijų į kultūrą planu, privataus kapitalo ir Europos struktūrinių fondų lėšų pritraukimo ir skyrimo Lietuvos kultūrai projektu.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, remdamasi Lietuvos kultūros politikos gairėse nurodytais pagrindais ir kultūros plėtojimo siekiniais, koordinuoja priemonių plano įgyvendinimą bei stebėseną ir prireikus teikia siūlymus jam tobulinti.

3. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių priemonių plano bendrąją priežiūrą atlieka Lietuvos Respublikos Seimas. Lietuvos Respublikos kultūros ministras kasmet iki kovo 1 dienos pateikia Lietuvos Respublikos Seimui Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių priemonių plano įgyvendinimo ataskaitą.

_____